

Nerazumevanje ovira gradnjo

Po dogovoru naj bi Pot spominov in tovarištva, pomnik junaškemu boju Ljubljančanov med NOB, dogradili leta 1985, torej ob 40-letnici osvoboditve. »Naj bi« zato, ker se pri gradnji vsako leto pojavlja vrsta težav, takšnih in drugačnih, ki jo prej zavirajo kot pospešujejo. Sicer pa je bil idejni projekt za PST prvič predstavljen javnosti leta 1972. Leta 1975 so bili potlej sprejeti vsi potrebni odloki in pravilniki. Že leto pred tem pa je začel delovati odbora za gradnjo PST pri mestni konferenci SZDL, ki ga vsa leta vodi Franc Kimovec-Žiga.

Pot spominov in tovarištva bo približno 34 kilometrov dolg drevored s štiri metre široko popeskano peš potjo, s 102 spominskima kamnoma ob poti in 6 spomeniki ob vpadnicah. V končni izvedbi bo to park, velik približno 680.000 kvadratnih metrov. Celotna pot je razdeljena na 36 odsekov. Pridobivanje lokacijskih in gradbenih dovoljenj je pri tem izredno zamudna in obsežna naloga. Sama gradnja sicer ni tako zahtevna, vendar mora biti strokovno obravnavana enako kot vsi drugi objekti nizkih gradenj. Doslej je zgrajenih in bolj ali manj tudi hortikulturno urejenih 15.381 metrov poti.

Pospešeno so začeli graditi pred štirimi leti. Sicer pa smo v Ljubljani od 1. januarja 1977 do 31. decembra lani na podlagi družbenega dogovora o zgraditvi, urejanju in vzdrževanju PST zbrali 48.739.949,70 dinarja. Do konca leta 1985 bo potrebno za dokončanje poti (zmanjšane za odseke po obstoječih ulicah, ki bi jih lahko uredili tudi pozneje) 124.444.410 dinarjev. Do podražitve je prišlo, ker sestavljali dogovora pred sedmimi leti niso mogli upoštevati nekaterih stroškov podražitev ter inflacije. Med takšnimi nepredvidenimi stroški velja omeniti začetne odkupe zemljišč, prispevek zaradi spremembe namembnosti kmetijskega zemljišča, obvezne geodetske storitve, dokumentacijo, odškodnine, zakoličenje trase itd.

Vsi si ne prizadevajo dovolj

Za zagotovitev sredstev za nadaljnjo gradnjo poti je bil pred časom podpisan dogovor o spremembah in dopolnitvah družbenega dogovora o zgraditvi, urejanju in vzdrževanju PST ter samoupravni sporazum o združevanju sredstev v ljubljanskih občinah. Dokončno zgraditev smo zapisali tudi v srednjeročne planne družbenega razvoja občin in mesta.

V treh ljubljanskih občinah so odbore podpisnikov samoupravnih sporazumov za financiranje gradnje PST v občinah Moste-Polje, Šiška in Vič-Rudnik ustanovili kmalu po podpisu družbenega dogovora, v občini Bežigrad pa malce pozneje. V občini Center odbor do pred kratkim ni deloval, ker je občina delež združenega dela vplačevala iz proračunskih sredstev. Odbori naj bi zagotavljali finančni delež, ki ga je nase prevzelo združeno delo, poleg tega naj bi to široko družbeno akcijo podprli s politične, upravne, zemljiško-pravne in izvedbene plati ter hkrati ugotavljali, kako se trošijo zbrana sredstva. Vendar pa so v minulih letih akcijo premalo podprli že tisti, ki bi to morali storiti po svoji službeni dolžnosti: razne organizacije za pridobivanje zemljišč, občinske službe za upravne postopke v zvezi s pridobivanjem lokacijskih in gradbenih dovoljenj, Ljubljanski urbanistični za-

vod, tisti, ki dajejo razna soglasja, konec koncev pa tudi družbenopolitične organizacije, tako glede denarja kot glede izvedbe akcije.

Vse to je seveda vplivalo na zamujanje zakonskih ali dogovorjenih rokov, na izigravanje dogovorov glede poteka ali oblike trase in podobno. Z drugimi besedami to pomeni tudi, da so bili odbori podpisnikov v občinah (z izjemo Centra, kjer je šele začel delovati) bolj opazovalci stanja in težav pri gradnji, namesto da bi spodbujali tiste, ki bi lahko prispevali k hitrejši gradnji. Na dlani pa je, da bo moč Pot spominov in tovarištva v dogovorjenem roku zgraditi le, če se bo temeljito spremenil odnos vseh, ki so za to pot tako ali drugače odgovorni.

Preveč ovinkov do pomembnega pomnika

O tem, da bo treba še precej prizadevanj, govorijo tudi številke o dosedanjem podpisovanju družbenega dogovora. Podatki so sicer s konca aprila, vendar dovolj zgovorni. Do 30. aprila je tako dogovor podpisalo 86 od skupno 117 dejavnikov. V Centru dogovora do tedaj ni podpisalo 5 organizacij in skupnosti. Poteka tudi akcija v združenem delu in samoupravnih interesnih skupnostih materialne proizvodnje za zbiranje sredstev oziroma za pristopanje k samoupravnemu sporazumu. Do 20. aprila so izstavili fakture za vsega skupaj 8.482.005,45 dinarja, od tega v občini Center za 1.645.426,55 dinarja.

Skratka, zdi se, da je pri gradnji Poti spominov in tovarištva kar precej ovinkov in ovir. Vse preveč za pomnik, ki je po marsičem svojevrsten. Če smo se zanj odločili, je zatotovo prav, da vsak po svojih močeh storimo vse, da bi ga čimprej tudi dogradili.

TANJA KERŠMANC

POZIV OŠNOVNIM ORGANIZACIJAM ZVEZE SINDIKATOV

Izlet naj ne pomeni zapravljanja deviz

Predsedstvo občinskega sveta Zveze sindikatov Ljubljana Center je na svoji 82. redni seji 12. maja letos obravnavalo nekatere nepravilnosti, ki spremljajo že tako otežene gospodarske razmere. Ob tem je ugotovilo, da je že lani pozvalo vse osnovne organizacije zveze sindikatov, naj ne pripravljajo oziroma se ne pojavljajo kot soorganizatorji raznih izletov, »strokovnih ekskurzij« in podobnih popotovanj v druge države. Predlagalo je, naj bodo sindikalni izleti (če se zanje delavci zares zanimajo) omejeni na področje Slovenije in Jugoslavije, povezani pa naj bodo z obiski krajev iz naše zgodovine, organizacij združenega dela sorodnih dejavnosti, z namenom, krepiati bratstvo in enotnost narodov in narodnosti Jugoslavije.

Nekatere informacije pa kažejo, da so spet na delu nekateri, ki želijo mimo sprejetih stališč in pod krinko organizacij zveze sindikatov organizirati različna potovanja v tujino, ki so praviloma povezana s porabo deviz, ki jih naša družba v tem trenutku še kako potrebuje za nemoteno preskrbo gospodarstva s surovinami in reprodukcijskimi materiali ter za kritje obveznosti SR Slovenije do devizne bilance SFRJ. Zato je toliko bolj nerazumljiv nenačelen odnos nekaterih vodstev osnovnih organizacij zveze sindikatov, ki so bila na stališča opozorjena, vendar jih v praksi ne uresničujejo, češ da ne gre za sredstva sindikata, temveč za sredstva sklada skupne porabe oziroma druge vire, da so izlet delavcem obljubili itd. Pri tem pa pozabljajo, da gre – ne glede na vire – za družbena sredstva, s katerimi bomo, vsaj tako smo zapisali v različnih političnih in druge družbene dokumente, v bodoče bolje gospodarili, pa tudi za dejanja, ki škodujejo zaupanju delavcev v sindikat.

Ponovno pozivamo vse osnovne organizacije zveze sindikatov k uresničevanju že sprejetih stališč (izjema so potovanja, vezana na poslovne stike s tujino in kontinuirane oblike sodelovanja s Slovenci na Koroškem in Julijski krajini), k uveljavljanju skupne odgovornosti v teh zahtevnih gospodarskih pogojih in k ohranjanju ugleda zveze sindikatov, ki nam je danes še kako potreben.

ZVEZA SINDIKATOV SLOVENIJE
OBČINSKI SVET LJUBLJANA CENTER

V sejni dvorani Cankarjevega doma je bila v petek, 28. maja 1982, tiskovna konferenca Državne založbe Slovenije ob izidu slovenske izdaje knjige *Tito – življenje in delo (1892–1980)* avtorjev Tihomira Stanojevića in Dragana Markovića. Knjigo, ki jo je Državna založba Slovenije izdala ob 90-letnici Titovega rojstva, je predstavil Jože Smole, predsednik mestne konference ZKS Ljubljana.

RAZMIŠLJANJA O SPREMEMBI DELOVNEGA ČASA

Rana ura ni vselej zlata

Skorajda štiri desetletja je pri nas v veljavi delovni čas, ko večina ljudi vstaja zelo zgodaj, tako da začno delati ob 6. uri in se nato nekaj po 14. uri vračajo domov. Takšen delovni čas bi kaj lahko uvrstili med eno izmed jugoslovenskih posebnosti, saj je domala edinstven v svetu. Drugod so namreč na podlagi številnih raziskav prišli do najprimernejšega. Tudi pri nas smo (še) v zadnjih letih začeli razmišljati o spremembah delovnega časa. Razlogov bržčas ni treba posebej utemeljevati, a gotovo ne bo odveč, če naštejemo nekatere bistvene cilje, ki naj bi jih s tem dosegli.

Glede na to, da je produktivnost v zgodnjih jutranjih urah najnižja, je na prvem mestu dvig celovite družbene produktivnosti. Med cilji so še izboljšanje kakovosti življenja občanov in posebej delavcev v združenem delu, večja usklajenost delovanja organizacij združenega dela z različnih področij (denimo, ozdi s področja materialne proizvodnje, transportne organizacije, otroško varstvo itd.), razbremenitev prometa v konicah, varčevanje z energijo, sprememba življenjskih navad posameznikov in s tem sprememba življenjskega utripa mesta.

Vse te cilje bi lahko dosegli s premikom začetka dela za uro do pol-drugo uro pozneje kot zdaj. Dejovna skupina Inštituta za sociologijo Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani je v sodelovanju z delovno skupino za spremembo delovnega časa pri skupščini mesta Ljubljane o tem pripravila gradivo, ki naj bi služilo za razpravo, kako naj bi se tega lotili v

Ljubljani. Nedavno so o tem razpravljali na seji predsedstva mestne konference SZDL Ljubljana

Nesmiselno bi bilo pričakovati, da se bodo ljudje kar čez noč privadili novemu delovnemu času, saj se je sedanji v teh desetletjih zadržal v življenju nekaj generacij oziroma večine delavcev. Zato bo pred uvajanjem kakršnihkoli sprememb nujna temeljita in široka javna razprava, v kateri naj bi prišle do veljave dodatne pobude, predlogi, mnenja in podobno. Brez široke družbenopolitične akcije vseh družbenopolitičnih organizacij in vseh ravneh pri tem vsekakor ne bo šlo.

Skupščina mesta Ljubljane je že konec leta 1979 dala pobudo, da bi v okviru petih ljubljanskih občin spremenili delovni čas ter ga prilagodili potrebam občanov in delovanju organizacij združenega dela v gospodarstvu ter v negospodarskih dejavnostih.

Delovni skupini sta v gradivu o

spremembah delovnega časa opredelili zaposlene Ljubljančane glede na tri osnovne kriterije: na tiste, ki opravljajo delo, ki ni odvisno od storitev drugih (večinoma industrija in del administrativnih delavcev, ki ne potrebujejo neposrednih stikov s strankami), na tiste, katerih začetek dela je vezan na začetek oziroma zaključek dela prvih (otroško varstvo, trgovine itd.) ter na tiste, ki so vezani tako na prvo kot na drugo skupino delavcev (gostinstvo, promet itd.). Neposredni proizvajalci naj bi v večini organizacij začeli z delom uro do uro in pol pozneje kot doslej. Skupne službe naj bi v ozdih z enozmenskimi delom imele enak čas kot neposredna proizvodnja, v ozdih z dvema ali tremi izmenami pa naj bi njihov delovni čas sovpadal deloma z delovnim časom vsaj dveh izmen. Zato naj bi začeli z delom najmanj uro pozneje kot delavci v neposredni proizvodnji.

Delavci v finančnih, tehničnih in poslovnih storitvah, družbenopolitičnih skupnostih, samoupravnih interesnih skupnostih in družbenopolitičnih organizacijah, ki delajo s strankami, naj bi dvakrat na teden poslavo od 7. do 18. ure. To pa je le delček vseh predlogov sprememb, ki so v gradivu natančneje in obširneje opredeljene. Noben izmed teh predlogov kajpak ni dokončen in vseh naenkrat tudi ne bo moč uveljavljati,

pač pa postopoma, pri čemer bo treba skrbno in sproti spremljati učinke posameznih sprememb, odpravljati morebitne težave in usklajevati delovne čase z vidika celovitih učinkov, ki jih utegnejo povzročiti.

Gradivo, pripravljeno konec lanskega leta, zgotovo zasluži vso pozornost. V njem zapisani predlogi so pravzaprav minimalni, saj je delovni čas brez dvoma eden izmed pomembnih dejavnikov večje učinkovitosti dela, boljšega gospodarjenja itd. Prav to pa smo v planske dokumente zapisali kot bistvene naloge pri uresničevanju gospodarske stabilizacije. Že res, da bo v razpravi, ki naj bi jo v združenem delu začeli tja do jeseni, slišati pomisleke v zvezi s spremembo delovnega časa – od družbene prehrane, otroškega varstva, šolstva, zdravstva, prometa itd. Vendar pa je treba poudariti, da naj bi nekatere spremembe, kolikor je mogoče, uveljavili postopoma tako kot druge tudi na teh področjih. Prav bi bilo, da bi bile v vseh razpravah v ospredju dobre stvari, ki bi jih te spremembe prinesle. Iskanje ovir, tako kot že nekajkrat ob podobnih razpravah, ne bo ničesar premaknilo. Prednosti oziroma dobrih stvari, ki bi jih sprememba delovnega časa v Ljubljani spodbudile, je zagotovo veliko in bi bile v sedanjih družbenoekonomskih razmerah več kot dobrodošle.

TATJANA KERŠMANC